

Клименко А. О., канд. екон. наук Белозерцев В. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНІ ПІДХОДИ
ДО АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА
ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ МАШИНАМИ Й УСТАТКУВАННЯМ**

У сучасних умовах функціонування підприємств оптової торгівлі машинами й устаткуванням зростає потреба в якісному аналітичному обґрунтуванні управлінських рішень. Це зумовлено посиленням конкуренції, коливаннями попиту, змінами у структурі витрат, нестабільністю зовнішнього економічного середовища та прискоренням цифровізації торговельних процесів. За таких обставин економіко-статистичні підходи набувають особливого значення, оскільки дозволяють не лише оцінити поточний стан підприємства, а й виявити тенденції його розвитку, визначити ключові фактори впливу та побудувати прогнозні орієнтири подальшого функціонування.

Підприємства оптової торгівлі машинами й устаткуванням мають низку специфічних особливостей, які необхідно враховувати в процесі аналізу. До них належать значна вартість товарних запасів, залежність від імпорتنих поставок, тривалі цикли узгодження контрактів, висока чутливість до інвестиційної активності клієнтів, а також суттєвий вплив валютних, логістичних і технологічних чинників.

Економіко-статистичний аналіз доцільно спрямовувати на дослідження системи взаємопов'язаних показників, які відображають масштаби, інтенсивність та ефективність діяльності підприємства. До таких показників належать обсяг оптового товарообороту, темпи його зміни, структура реалізації за товарними групами, рівень рентабельності, оборотність товарних запасів, витрати обігу, продуктивність праці, фондоддача, середній розмір угоди, коефіцієнти ліквідності та ділової активності. Сукупне вивчення цих параметрів дає можливість не лише зафіксувати стан підприємства у певному періоді, а й оцінити внутрішні пропорції його розвитку. Важливим етапом дослідження є виявлення тенденцій зміни основних показників. Для цього доцільно використовувати динамічні ряди, показники абсолютного приросту, темпи зростання і приросту, середні

характеристики ряду динаміки, індексний метод та графічну візуалізацію результатів. Такий інструментарій дозволяє визначити, чи має підприємство стійку позитивну динаміку, чи його розвиток характеризується нестабільністю, сезонними коливаннями або структурними диспропорціями. Особливе місце в системі дослідження займає прогнозування розвитку підприємства. В умовах високої невизначеності ринку оптової торгівлі машинами й устаткуванням прогнозування є не лише бажаною аналітичною процедурою, а й необхідним елементом стратегічного управління. Для формування прогнозів можуть використовуватися трендові моделі, методи екстраполяції, аналіз часових рядів, індексні побудови, сценарний підхід та елементи кореляційно-регресійного аналізу.

Доцільність застосування прогнозних моделей посилюється тим, що розвиток підприємства оптової торгівлі значною мірою залежить від зовнішніх факторів, які не завжди можуть бути повністю контрольованими. Це стосується змін інвестиційної активності в суміжних галузях, коливань курсу валют, трансформації логістичних маршрутів, зміни цін на устаткування, оновлення технічних стандартів та загальної кон'юнктури ринку. Тому прогнозування має ґрунтуватися не лише на продовженні наявних тенденцій, а й на врахуванні можливих сценаріїв розвитку подій. Саме поєднання статистичної обґрунтованості та економічної інтерпретації забезпечує практичну цінність прогнозних розрахунків.

У сучасній практиці ефективність економіко-статистичного аналізу суттєво зростає завдяки використанню цифрових інструментів обробки даних. Інформаційні системи підприємства, електронний документообіг, аналітичні панелі, програмні засоби статистичної обробки та візуалізації показників створюють можливість для оперативного отримання результатів аналізу та підвищують якість управлінської аналітики. Це дає змогу своєчасно реагувати на негативні відхилення, коригувати товарну політику, планувати обсяги закупівель і вдосконалювати систему взаємодії з контрагентами.

Таким чином, економіко-статистичні підходи до аналізу та прогнозування розвитку підприємства оптової торгівлі машинами й устаткуванням є важливою складовою сучасного аналітичного забезпечення управління. Їх використання дозволяє комплексно оцінити результати діяльності, виявити закономірності

зміни ключових показників, встановити вплив основних факторів та сформувані обґрунтовані прогнози орієнтири. Практична цінність таких підходів полягає у підвищенні якості управлінських рішень, зменшенні рівня невизначеності та створенні підґрунтя для стійкого розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Список використаних джерел:

1. Височин І. В., Дідківський А. О. Фінансова діагностика як передумова прогнозування розвитку підприємства торгівлі. *Ефективна економіка*. 2025. № 1. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.21>.
2. Височин І. В., Передерій Т. С. Антикризове фінансове прогнозування в системі забезпечення сталого розвитку підприємства. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 20. С. 34-39. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.34>.
3. Матукова Г. І., Багашова Н. В., Матукова-Ярига Д. Г. Форсайт-технології: система прогнозування розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.14>.

Козаков А. О., канд. екон. наук Тарлопов І. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ІГРОВИХ МЕХАНІК НА СХИЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ДО ЗАОЩАДЖЕНЬ

Створення стабільної фінансової бази, якщо вона не захищена, вважається одним із актуальних завдань у поведінковій економіці. Згідно з опитуванням Work.ua, 54% українців почуваються дуже погано, а 68% повідомляють про недостатній прибуток [1]. Крім того, опитування Postmen за 2024 показав, що 38,5% активних інтернет-користувачів не роблять щорічних внесків – ця цифра не змінилася [2]. Однак низька фінансова стабільність є результатом не так недостатньої платоспроможності, як відсутності мотивації та неефективних фінансових рішень.

Гейміфікація як інструмент зміни економічної поведінки набуває все більшого значення. У цьому контексті гейміфікація передбачає використання ігрових елементів – індикаторів прогресу, кумулятивних цілей, міст, марафонів для подолання фінансової стагнації. Теоретичною основою цього підходу є концепція «підштовхування» («коригування»), розроблена Р. Талером та